

KOMMUNER OG SAGSBEHANDLERE

LEDSAGEORDNING-

FOR BØRN OG UNGE

MED FYSISK ELLER PSYKISK HANDICAP

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord.....	3
Målgruppe.....	4
Rekruttering af ledsagere.....	6
Ledsageordningens indhold.....	7
Ledsageordningens omfang.....	9
Ledsageordningens finansiering.....	11
Ledsagernes kompetencer.....	12
Løn og arbejdsforhold for ledsagerne.....	13
Ankemulighed.....	14
Læs mere.....	14

FORORD

Josephine, der er 15 år, har brug for en ledsager, der kan være hendes arme og ben, når hun er ude.

Hun har ikke brug for støtte til andet. Hun synes ikke, det er særlig cool at have sin mor med i byen, når man er 15 år. Josephine vil gerne være ude selv med sine veninder, se på fyre, og hvad man ellers laver – tage på café og den slags eller tage en tur i biografen.*

Ledsageordningen har til formål at give børn og unge med betydelig og varigt nedsat funktions-evne mulighed for at deltage i selvvalgte aktiviteter uden for hjemmet, uden altid at skulle bede deres forældre om hjælp. Ordningen skal medvirke til, at børn og unge med handicap får øgede muligheder for at leve et ungdomsliv på lige fod med andre børn og unge, og at børnene og de unge bliver mere selvstændige og uafhængige af hjælp fra deres forældre.

* Både Josephine og de andre børn, unge og voksne, der omtales i denne pjece, er fiktive personer og de enkelte cases er formuleret af forfatterne. Men casene bygger på erfaringer og virkelige begivenheder fortalt af forskellige unge, der har haft en ledsager.

Kommunen skal tilbyde 15 timers ledsagelse om måneden til børn og unge mellem 12 og 18 år, som ikke kan færdes alene på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktions-evne.

Børn og unge med erfaringer fra ledsageordningen fremhæver, at ledsagerordningen giver dem mulighed for, at de kan tale med et andet menneske om forhold, de ikke har lyst til at tale med deres forældre om.

Ledsageordningen har eksisteret på voksenområdet siden 1993. Unge mellem 16 og 18 år har været omfattet af ordningen siden 2004. Siden marts 2012 er ordningen udvidet til også at omfatte gruppen af 12 til 15-årige børn og unge. De 12 til 15-årige kom med i ordningen efter en forsøgsordning i 10 kommuner. En evaluering af forsøgsordningen viste stor tilfredshed både fra de unge og deres forældre.¹

Bestemmelser omkring ledsageordningen findes i Lov om social service § 45 og Bekendtgørelse om betingelser for ledsageordning, nr. 235 af 13. marts 2012.

¹ Se Rapport om evaluering af Forsøg med ledsageordning for 12-15-årige. Socialstyrelsen 2012.

MÅLGRUPPE

Ledsageordningen kan gives til børn og unge mellem 12 og 18 år.

Ledsageordningen skal tilbydes, hvis barnet/ den unge ikke kan færdes alene uden for hjemmet på grund af en betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Det kan for eksempel være et synshandicap, hørehandicap eller et bevægelseshandicap, herunder hvis barnet/ den unge bruger kørestol. Det kan også være, hvis barnet/ den unge lider af hjerneskade, udviklingsforstyrrelser eller udviklingshæmning.

Ovenstående er ikke en udtømmende liste, så det er nødvendigt at vurdere hver sag individuelt.

Det er kommunen, der skal afgøre om barnets/ den unges funktionsevne er betydeligt og varigt nedsat.

Barnet/ den unge skal kunne få udbytte af individuel ledsagelse uden socialpædagogisk indhold, være bevidst om aktiviteten og selv være i stand til at give udtryk for, hvilke aktiviteter barnet/ den unge ønsker ledsagelse til. Dette udtryk behøver ikke være verbalt, men kan også være en anden tilkendegivelse, hvis barnet/ den unge bedst kan udtrykke sig sådan.

Frederik er 17 år og har et synshandicap.

For Frederik er ledsageordningen helt ny. Han hørte tilfældigt om den via sin skole og har netop ansøgt sin kommune om en ledsager. Han er i øjeblikket på efterskole og ønsker at bruge ordningen, når han er hjemme på weekend til blandt andet at besøge sine venner. Han har også talt om, at spare ledsagetimer op, så han kan tage sin ledsager med til Roskilde festival næste år.

Frederik har pga. sit handicap altid været afhængige af sine forældre, og de er nok også blevet afhængige af ham. Adskillelsen var derfor svært for alle, da han skulle på efterskole. Frederik tror, at det er godt for hele familien, at han kommer lidt væk. Han tror også, at hvis han havde haft en ledsager fra han var 12-13 år, så havde det været nemmere for alle, da han skulle på efterskole.

Ledsagelsen skal kunne foregå på en enkel og ukompliceret måde og uden, der er behov for korrektion eller indgriben i forhold til barnet/den unges adfærd og væremåde. Det vil sige, at der ikke kan bevilges ledsagelse, hvis der skal tages særlige hensyn til specielle hygiejnemæssige og/eller adfærdsmæssige forhold såsom udadrettet eller selvskadende adfærd og lignende.

! VÆR OPMÆRKSOM PÅ

- Børn og unge mellem 12 og 18 år kan ikke få ledsagelse, hvis de er anbragt uden for hjemmet på en døgninstitution, et opholdssted eller i en plejefamilie.
- Børn og unge kan ikke få ledsagelse, hvis de har nedsat funktionsevne på grund af en sindslidelse eller af grunde, der skyldes sociale forhold. Disse børn og unge henvises til andre støtteforanstaltninger som f.eks. kontaktperson, jf. Lov om Social Service § 52, stk. 3, nr. 6.

REKRUTTERING AF LEDSAGERE

Et barn/ ung, der er berettiget til ledsagelse, kan enten selv udpege en ledsager, eller bede kommunen om at finde en ledsager til sig. Kommunen skal i begge tilfælde godkende og ansætte ledsageren.

Det kan være af stor betydning for barnet/ den unge, at der er en personlig kemi og et interessefællesskab. Hvis barnet/ den unge ikke kender ledsageren i forvejen, er det vigtigt, at barnet/ den unge hurtigt kan opnå den fornødne tillid til, at der kan skabes en tryk ramme for de fælles aktiviteter.

For at sikre det rigtige match, bør barnet/ den unges behov afdækkes. Det kan for eksempel handle om ledsagerens alder og køn i forhold til barnet/ den unge. Det kan være vigtigt for unge med fysiske handicap at få hjælp af en ledsager af samme køn. Derudover bør der tages højde for, at barnet/ den unges behov for fleksibel ledsagelse på skiftende tidspunkter kan imødekommes af ledsageren.

Kommunen skal instruere ledsageren i opgaven omkring det enkelte barn eller den unge og dennes særlige behov i forhold til sit handicap.

! VÆR OPMÆRKSOM PÅ

- Der kan som udgangspunkt ikke peges på en ledsager fra barnets eller den unges familie eller nærmeste netværk.

LEDSAGEORDNINGENS INDHOLD

Victor er 16 år og lider af muskelsvind. Han har primært brugt ledsageordningen, når han har ønsket ledsagelse til koncerter.

Da Victor fik en ledsager, kunne han tage til sin første Heavy metal koncert. Victors mor kan ikke lide den type musik og Victor gider faktisk heller ikke have hende med.

Børn og unge med handicap peger på, at de har svært ved at opnå den selvstændighed, som andre børn og unge har.² Ledsageordningen skal hjælpe disse børn og unge med at deltage i aktiviteter og sociale arrangementer, uden altid at skulle have hjælp fra forældre eller pårørende. Ordningen vil på den måde medvirke til at give barnet/ den unge en større valgfrihed og en bedre mulighed for at opleve verden på egen hånd. Barnet/ den unge bestemmer selv, hvilke aktiviteter ledsageren skal med til.

Ledsageopgaven bør afspejle barnet/ den unges handicap og ledsagebehov. Det kan for eksempel være ledsagelse til sports- eller andre kulturelle arrangementer, herunder koncerter eller bio-

grafbesøg. Barnet/ den unge kan få ledsagelse til fritidsaktiviteter, som for eksempel svømning, spejder, musik, fodbold eller ledsagelse til at gå ture eller cykle. Det kan være ledsagelse til fødselsdage, til at besøge venner og familie. Barnet/ den unge kan også bede ledsageren om at følge med sig ud og handle, købe gaver, shoppe m.v.

Ledsageordningen omfatter selve ledsagelsen og de funktioner, der er direkte forbundet med den. Det kan for eksempel være at:

- hjælpe med indkøb ved at finde varer under indkøb, tage dem ned fra hylderne og bære indkøbte varer hjem
- køre på tandemcykel sammen med et svagtsynet barn eller ung
- hjælpe barnet/ den unge på toilettet
- yde let fysisk støtte ved gang og hjælpe med kørestolen
- hjælpe barnet/ den unge med at blive køre- og gå klar
- hjælpe med overtøjet eller hjælpe ved af- og påklædning ved aktiviteter.
- hjælpe med kommunikationen, hvis barnet/ den unge har svært ved at gøre sig forståelig overfor andre
- yde let støtte og hjælp til ukomplicerede løft
- hjælpe med at få mad og drikke

² Se f.eks. rapporten *Mød mig som menneske*, Danske Handicaporganisationer 2008

- køre bil for barnet/ den unge (vær opmærksom på eventuelle forsikringsforhold)
- være "øjne" og "ører" for unge med syns- eller høre handicap
- hjælpe med andre opgaver, som har naturlig tilknytning til ledsagelsen

Der er som udgangspunkt ingen begrænsning på i hvilket tidsrum, der kan ydes ledsagelse. Ledsagelse kan således også ydes om aftenen.

Barnet/ den unge kan få sin ledsager med på ture af flere dages varighed – f.eks. weekend eller kortvarige ferieophold – både til udlandet eller til andre landsdele i Danmark.

Ledsageren kan ikke pålægges et ansvar overfor tredje person. For eksempel hvis der er andre børn eller søskende, der er i følge med barnet/ den unge.

! VÆR OPMÆRKSOM PÅ

- At ledsageordningen opfylder sit formål. Det vil sige, at barnet og den unge kommer ud til ønskede aktiviteter, og at ledsagelsen ikke foregår i hjemmet.
 - At ledsageren er et supplement til øvrige hjælpeforanstaltninger. Ledsageren skal ikke fungere som kontaktperson, besøgsven, lektiehjælp, pasning eller anden praktisk hjælp i hjemmet.
 - At ledsagelsen ikke omfatter socialpædagogisk bistand. Det betyder for eksempel, at ledsageren ikke må korrigere eller gribe ind i forhold til barnet/ den unges adfærd og væremåde eller arbejde efter pædagogiske udviklingsmål.
 - At ledsagelse skal benyttes til selvvalgte aktiviteter og derfor som udgangspunkt ikke benyttes til nødvendige lægebesøg, undersøgelser, lægeordineret rideterapi mv.
- Som ledsager for et barn eller en ung skal man derfor ikke:*
- udføre plejeopgaver i hjemmet
 - udføre husligt og praktisk arbejde i hjemmet
 - påføres udgifter i forbindelse med ledsagelsen
 - være part i sag mellem barnet/ den unge og f.eks. læge, advokat eller lignende

LEDSAGEORDNINGENS OMFANG

Barnet/ den unge kan få op til 15 ledsagertimer om måneden. Tilrettelæggelsen af timerne skal aftales mellem barnet/ den unge, forældrene, ledsageren og kommunen.

Ledsagetimerne kan aftales brugt som fast ledsagelse uge for uge eller lejlighedsvist. Fordeles timerne uge for uge, svarer det til gennemsnitligt 3,5 timer pr. uge.

Hvis barnet/ den unge ønsker ledsagelse over flere dage f.eks. til ferie eller weekend, kan barnet/ den unge efter aftale med kommunen spare ledsagetimer op. Der kan maksimalt spares 90 timer op på 6 måneder. Opsparede timer der ikke er brugt efter 6 måneder bortfalder.

Ledsagertimer kan ikke bruges forud.

Forbrug af ledsagetimer svarer til den tid, der medgår til den enkelte ledsageopgave.

Hvis barnet/ den unge rejser sammen med ledsageren uden for lokalområdet, vil timer til hjemrejse og/eller nødvendige ventetider eller eventuel overnatning for ledsageren beregnes som forbrug af ledsagertimer.

Ledsageordningen og en eventuel aftale om opsparring må tilrettelægges, så barnet/ den unges ønsker i videst muligt omfang kan imødekommes. Samtidig skal der tages hensyn til, at ordningen bliver mulig at administrere for kommunen.

LEDSAGEORDNINGENS FINANSIERING

Kommunen betaler for ledsagerens løn.

Barnet/ den unge skal betale for både sine egne og ledsagerens udgifter til aktiviteter og transport i forbindelse med ledsagelsen.

Kommunen kan i den forbindelse yde tilskud på et beløb på op til 797 kr. årligt (2012-priser) til ledsagerens transport og andre aktiviteter i forbindelse med arbejdet som ledsager.

Beløbet udbetales samlet en gang årligt. Udbetalingen sker på baggrund af de sandsynliggjorte udgifter, jf. den opgørelsesmetode, der skal anvendes ved beregning af kommunens dækning af nødvendige merudgifter efter servicelovens § 41.

Kommunen kan desuden, efter en konkret vurdering, yde hjælp til udgifter til transport og aktiviteter for ledsageren i forbindelse med den enkelte ledsageopgave. Det kan for eksempel være udgifter til biografbilletter, til spisning med videre, hvis ledsagerens tilstedeværelse i det konkrete tilfælde skønnes nødvendig. Det årlige beløb på 797 kr. (2012-priser) skal ikke være opbrugt, før kommunen yder hjælp i forbindelse med enkelte ledsageopgaver.

! VÆR OPMÆRKSOM PÅ

Vær opmærksom på, at Danske Handicaporganisationers brugerservice udsteder et ledsagekort, der dokumenterer, at indehaveren har behov for ledsagelse ved færdene i det offentlige rum. Kortet giver rabat på transportudgifter i offentlige transportmidler samt rabat på en række kulturinstitutioner. Se mere om ordningen på:

www.handicap.dk/brugerservice/ledsagerkort

LEDSAGERNES KOMPETENCER

Mange teenagere med behov for ledsagelse lægger vægt på, at det er den helt rette person, der skal ledsage dem.

Der er ingen formelle krav til en ledsagers uddannelse eller faglige kvalifikationer. Ledsageren bør som udgangspunkt have et engagement i og/eller erfaringer med at arbejde med børn og unge med handicap. Typiske personlige kompetencer for en ledsager er, at:

- være respektfuld og nærværende
- være rolig og kan bevare overblikket
- være humoristisk
- have en god situationsfornemmelse
- være fleksibel og samarbejdsvillig
- være rummelig og have et fysisk og psykisk overskud
- være tolerant og engageret
- være fantasifuld og kreativ

Kommunen skal, så vidt det er muligt, imødekomme barnet/ den unges ønsker for en ledsager.

Kommunen skal indhente de nødvendige attester efter sine normale procedurer (børneattest og straffeattest).

Ledsagerens kompetencer skal som udgangspunkt matche barnets/den unges behov i forhold til alder, handicap og ønsker for ledsagelse.

Ledsageren skal være opmærksom på, hvordan barnet/ den unge har det, og være i stand til at bevare overblikket og sørge for hjælp, hvis barnet/ den unge får anfald eller bliver dårlig.

Kommunen skal sørge for, at ledsageren får den nødvendige instruktion i arbejdet. Det gør sig både gældende for en ledsager, barnet/ den unge selv har ønsket og ved en ledsager, som kommunen har fundet. Det kan endvidere være hensigtsmæssigt at overveje, hvordan den enkelte ledsager kan få faglig sparring her og nu. Det er også en mulighed at afholde fyraftensmøder efter behov, hvor de enkelte ledsagere kan udveksle erfaringer og give gode råd i forbindelse med deres arbejde som ledsager.

LØN OG ARBEJDSFORHOLD FOR LEDSAGERNE

Ledsagelsen tilrettelægges i samarbejde med barnet/ den unge og forældrene. Kommunen bør forud for ansættelsen sikre en forventningsafstemning mellem barnet/ den unge og ledsageren i forhold til i hvilket tidsrum, ledsagelsen kan foregå. Der er i udgangspunktet ingen begrænsninger.

Både ledsageren, barnet/ den unge og forældrene skal gøres bekendt med, at sagsbehandleren skal inddrages, hvis der ønskes en opsparring af timer til f.eks. weekendophold eller ferier.

Barnet/ den unge og ledsageren skal gøres opmærksomme på, at de skal inddrage kommunen, hvis der er tvivl eller uoverensstemmelser omkring timeforbrug eller afvikling af ledsager-timerne.

Ledsagearbejdet skal til enhver tid kunne udføres fuldt forsvarligt sikkerheds- og sundhedsmæssig.

Der skal tages højde for særlige regler omkring rygning, løft og andre arbejdsmiljøregler.

Løn- og ansættelsesforhold for ledsagere er en del af 'Overenskomst om løn- og ansættelsesforhold for handicapledsagere', som er indgået mellem Kommunernes Landsforening, Fagligt Fælles Forbund – 3F og Fag og Arbejde – FOA.

ANKEMULIGHED

Kommunen skal vejlede barnet/ den unge omkring mulighed for at klage og anke kommunens afgørelse.

Kommunen kan eventuelt henvise barnet/ den unge til Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet, DUKH, som kan give rådgivning, hvis barnet/ den unge føler sig uretfærdigt behandlet eller andet. Se mere på www.dukh.dk.

LÆS MERE

Bekendtgørelse om betingelser for ledsageordningen efter Serviceloven. Nr. 235 af 9. marts 2012.

www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=140820

Vejledning om særlig støtte til børn og unge og deres familier (vejledning nr. 3 til Serviceloven)

www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=135540

Socialstyrelsen www.socialstyrelsen.dk

Danske Handicaporganisationer
www.handicap.dk

Den uvildige konsulentordning på Handicapområdet DUKH www.dukh.dk

Ledsagerkort:

www.handicap.dk/brugerservice/ledsagerkort

Ansøgningskemaer: www.borger.dk

Mød mig som menneske, Rapport fra Danske Handicaporganisationer 2008

www.handicap.dk/dokumenter/publikationer/mod-mig-som-et-menneske

LEDSAGEORDNING

FOR BØRN OG UNGE MED FYSISK ELLER PSYKISK HANDICAP

Børn og unge mellem 12 og 18 år, der ikke kan færdes alene på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, skal tilbydes 15 timers ledsagelse om måneden. Ledsagelsen kan ske i forbindelse med kulturelle og sociale aktiviteter, fritidstilbud, besøg hos familie og venner eller andre aktiviteter, som barnet eller den unge har lyst til.

Ledsageordningens formål er at give børn og unge med handicap større handlefrihed og mulighed for at deltage i aktiviteter på egen hånd, uden at være afhængig af, at forældre eller nærmeste pårørende følger dem.

I denne pjece beskrives vilkårene og fordelene ved ordningen, herunder målgruppe, rekruttering af ledsagere, ledsagerordningens indhold, omfang, finansiering, samt ledsagernes kompetencer og løn/ arbejdsforhold.

SOCIALSTYRELSEN